

Stora utskottet

Statsrådets skrivelse till riksdagen om ett förslag till rådets förordning (inrättande av ett återhämtningsinstrument för Europeiska unionen), Europeiska rådet 17 - 18.7.2020

Till statsrådet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets skrivelse till riksdagen om ett förslag till rådets förordning (inrättande av ett återhämtningsinstrument för Europeiska unionen) (U 27/2020 rd): Ärendet och den kompletterande skrivelsen UJ 27/2020 vp — U 27/2020 rd har inkommit till riksdagen.

Statsrådets kompletterande skrivelse om EU:s budgetförordning m.m. UJ 22/2020 vp — U 45/2018 rd har kommit till riksdagen.

Statsrådets skrivelse till riksdagen om Europeiska kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning COM(2020) 409 final om ett instrument för tekniskt stöd (instrument för tekniskt stöd) (U 29/2020 rd): Ärendet har inkommit till riksdagen. Ärendet har tidigare behandlats som ärende: E 74/2020 rd.

Statsrådets skrivelse till riksdagen om Europeiska kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning COM(2020) 408 final om inrättande av en facilitet för återhämtning och resiliens (faciliteten för återhämtning och resiliens) (U 30/2020 rd): Ärendet och den kompletterande skrivelsen UJ 19/2020 vp — U 30/2020 rd har inkommit till riksdagen. Ärendet har tidigare behandlats som ärende: E 75/2020 rd.

Ärendena har tidigare behandlats som ärende: E 64/2020 rd.

Grundlagsutskottets ställningstaganden i protokoll PeVP 51/2020 vp, 3 — 6 §, 14.7.2020

Finansutskottets ställningstaganden VaVP 35/2020 vp, 5 — 8 §, 14.7.2020

Sakkunniga

Utskottet har hört

- enhetschef, konsultativ tjänsteman Satu Keskinen, statsrådets kansli
- konsultativ tjänsteman Jussi Lindgren, statsrådets kansli
- specialsakkunnig i EU-ärenden Joanna Tikkanen, statsrådets kansli

Utlåtande StoUU 7/2020 rd

- finansråd, enhetschef Marketta Henriksson, finansministeriet
- budgetråd Seija Kivinen, finansministeriet
- budgetråd Panu Kukkonen, finansministeriet
- konsultativ tjänsteman Anna-Lotta Hyvärinen, finansministeriet
- professor Janne Salminen
- professor Juha Raitio
- professor Jukka Snell.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- professor Tuomas Ojanen.

STATSRÅDETS SKRIVELSER

Statsrådets skrivelser U 27, 29 och 30/2020 rd samt den kompletterande skrivelsen UJ 22/2020 rd — U 45/2018 rd utgör kärnan i EU:s så kallade återhämtningsplan. För att undvika onödiga upprepningar hänvisar utskottet till skrivelserna i fråga om innehållet i kommissionens förslag och statsrådets ståndpunkt.

I utskottets utlåtande beaktas statsrådets utredning om förberedelserna inför Europeiska rådets extra möte 17—18.7.2020. Utredningen uppdaterar statsrådets skrivelser efter att Europeiska rådets ordförande Charles Michel den 10 juli 2020 har lagt fram ett nytt kompromissförslag.

Utskottet har godkänt de begäranden om att iaktta sekretess enligt 50 § 3 mom. i grundlagen som statsrådet framställt om olika skrivelser och utredningar i syfte att trygga Finlands förhandlingsmål. Detta innebär att Finlands exakta förhandlingsmål samt de kalkyler och bedömningar som ligger till grund för målen kan publiceras först efter att förhandlingarna om återhämtningspaketet har avslutats.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Stora utskottet tog senast ställning till Finlands ståndpunkt om EU:s återhämtningsplan den 12 juni 2020 i sitt utlåtande StoUU 6/2020 rd. Som en allmän bedömning konstaterar stora utskottet att Finlands förhandlingsmål inte har förändrats sedan utlåtet från juni. Förslaget till finansieringsramen MFF+ och förslaget till nytt återhämtningspaket bör granskas tillsammans i syfte att skapa ett så ändamålsenligt återhämtningspaket som möjligt. Skillnaderna i finansieringen och varaktigheten av de föreslagna åtgärderna måste beaktas. Återhämtningspaketet kan inte som sådant godkännas av Finland. Vid förhandlingarna om återhämtningspaketet är Finlands mål att minska och dimensionera återhämtningsverkygets storlek i förhållande till den betalningsbörda som senare uppstår för medlemsländerna och den tidsmässiga längden på betalningsbördan, att minska den relativa andelen stöd i form av understöd samt att begränsa instrumentets giltighetstid så att den är kortare än de föreslagna fyra åren. Utskottet konstaterar att förslaget som helhet under förhandlingarna har utvecklats i en positiv riktning med tanke på Finlands mål. Stora ut-

Utlåtande StoUU 7/2020 rd

skottet upprepar därför sin ståndpunkt i det föregående yttrandet om återhämtningsplanen, där det bland annat konstaterades följande: ”Ur Finlands synvinkel är det viktigt att undvika en situation som raserar vår export och därigenom försvagar finska statens förmåga att klara av sina grundlagsenliga skyldigheter. Om återhämtningspaketet antas kommer det att ha en positiv inverkan på Finlands ekonomi, eftersom exporten utgör en stor andel av landets samhällsekonomi. (...) Utskottet anser att statsrådets ståndpunkt, som förutsätter betydande ändringar i kommissionens förslag, är ett lämpligt förhållningssätt i det här stadiet av förhandlingarna. (...) är det i användningen av återhämtningsfonden och i fördelningsgrunderna för stödet viktigt att stödkriterierna baserar sig på coronakrisens konsekvenser för medlemsstaternas ekonomi och sysselsättning. (...) Ett arrangemang som baserar sig på befintliga strukturer innebär att man kan säkerställa att rättsstatskriterierna, som är viktiga bland annat för Finland, uppfylls.”

Grundlagsutskottet anser i sina uttalanden av den 14 juli 2020 att det är nödvändigt att ha som mål att begränsa unionens upplåning för utbetalning av stöd och den direkta eller indirekta exponering som uppkommer för de enskilda medlemsstaterna. Dessutom bör målet vara att säkerställa att den enskilda medlemsstatens sammantagna ansvar är hanterbart och att dess budgetsuverenitet bibehålls. Från konstitutionell synpunkt är det enligt grundlagsutskottet väsentligt att begränsa statens exponering för unionens upplåning och författningsbaserat och noggrant precisera karaktären av och fördelningsgrunden för den enskilda medlemsstatens sekundära och minskande ansvar. Utskottet betonar med hänsyn till proportionalitetsprincipen att finansieringen tydligt ska inriktas på de ekonomiska konsekvenserna av coronaepidemin. Finansutskottet anser i sina uttalanden av den 14 juli 2020 att det i beslutet om egna medel ska fastställas ett maximibelopp för medlemsstaternas ansvar samt grunden för ansvaret. Det ska också säkerställas att den finansiella kontrollen och revisionen av inkomster som avsatts för särskilda ändamål och därmed sammanhängande utgifter är korrekt. Utskottet betonar vikten av att stärka det nationella ägarskap som krävs för att genomföra reformerna och investeringarna samt att finansiell kontroll och revision bör vara relevant och medge insyn. Detta förutsätter en stark villkorlighet för att rättsstatsprincipen ska respekteras. Utskottet anser det vara nödvändigt att Finlands kumulativa totala åtaganden bibehålls på en sådan nivå att de inte äventyrar statens ekonomiska bärkraft eller hållbarheten i det finansiella saldot. Maximibeloppen för Finlands och de övriga medlemsstaternas ansvar ska fastställas tydligt utan oklarheter i fråga om solidariskt ansvar.

Stora utskottet instämmer i grundlagsutskottets och finansutskottets synpunkter ovan men påpekar dock att de enligt stora utskottets uppfattning redan nu ingår i statsrådets ståndpunkt. Stora utskottet påpekar vidare att det finns närmare bestämmelser om allokeringen av finansieringen och genomförandet av finansiell kontroll och revision i de lagstiftningsförslag som kommer att behandlas i rådet och även i riksdagen efter det att Europeiska rådet har nått enighet om de ramar för återhämtningspaketet som är föremål för detta yttrande. Såsom stora utskottet framhöll i sitt föregående utlåtande motsvarar fördelningen av återhämtningsinstrumentets medel via långtidsbudgeten det stora utskottets önskemål — framfört bland annat i samband med förhandlingarna om grundfördragen — om att EU:s finansiering ska vara bunden till budgeten och vissa regler. Det föreslagna arrangemanget innebär att beviljandet av finansiering och övervakningen av dess användning underställs EU:s allmänna regler för beslutsfattande och användning av medel. Det främjar en ändamålsenlig tillsyn samt transparensen och legitimiteten i användningen av unionens medel. Ett arrangemang som baserar sig på befintliga strukturer innebär att man kan säkerställa att rättsstatskriterierna, som är viktiga bland annat för Finland, uppfylls. Stora utskottet

Utlåtande StoUU 7/2020 rd

konstaterar att Finlands ansvar enligt principerna för EU:s finansiering inte grundar sig på solidaritet, utan att ansvaret fördelas mellan medlemsstaterna pro rata i enlighet med deras betalningsandelar. Även stora utskottet anser dock att det är lämpligt att man i rådets beslut om egna medel i tillräcklig utsträckning fastställer gränserna för medlemsstaternas betalningsskyldighet.

Även om Finland förutsätter ändringar i återhämtningspaketet, är uppkomsten av paketet i sig ägnat att lindra de ekonomiska konsekvenserna av coronakrisen också i Finland och det ligger således också i Finlands intresse att det uppstår ett sådant.

Rättsliga frågor

I sitt föregående utlåtande bad stora utskottet statsrådet att närmare utreda frågan om återhämtningspaketets förenlighet med EU:s grundfördrag. EU-rådets rättstjänst gav i enlighet med Finlands ståndpunkt ett utlåtande i ärendet den 24 juni 2020. Utlåtandet från rättstjänsten refereras som offentlig information i den kompletterande skrivelsen UJ 20/2020 vp — U 27/2020 rd. Stora utskottet konstaterar med hänvisning till yttranden från de sakkunniga som det hört att farhågorna om återhämtningspaketets förenlighet med fördraget har skingrats på så sätt att det inte finns skäl för Finland att betrakta dessa orosmoment som ett hinder för fortsatta förhandlingar. Grundlagsutskottet konstaterade i sitt ställningstagande i protokollet av den 14 juli 2020 att statsrådets förhandlingspositioner allmänt taget går i rätt riktning med tanke på grundlagen. Stora utskottet upprepar sin uppskattning i sina tidigare utlåtanden att utredningen om återhämtningspaketet för närvarande utgör den bästa möjliga bedömningen av de ansvarsåtaganden som arrangemanget innebär för vårt land. Utskottet har också fått uppskattningar av de åtaganden som i värsta fall skulle kunna realiseras om arrangemanget misslyckades. Om en medlemsstat underlåter att betala sina betalningsandelar, kan unionen vända sig till andra medlemsstater, men endast i proportion till dessa betalningsandelar. Detta begränsar väsentligt Finlands potentiella ansvar också i det värsta, i och för sig osannolika alternativet.

Avslutningsvis

Utöver de skrivelser som behandlas i detta yttrande innehåller återhämtningspaketet ett stort antal förslag till EU-förordningar som närmare reglerar de program, bidrag och lån som utgör det konkreta innehållet i återhämtningspaketet. Behandlingen av dessa fortsätter i riksdagen på hösten och kan leda till att riksdagens ståndpunkter preciseras. Stora utskottet fäster dock redan nu särskild uppmärksamhet vid betydelsen av fonden för rättvis omställning (JTF) med tanke på Finlands förvärv. Fördelningen av JTF-medel enligt medlemsland betonar för Finlands del industrins växthusgasutsläpp, sysselsättningen inom industrin i de kolintensiva landskapen samt i liten utsträckning torvutvinning. Enligt den utredning som fåtts har Europeiska rådet som mål att fatta beslut om återhämtningspaketet vid sitt kommande möte eller åtminstone under innevarande juli månad. Utskottet anser att statsrådets ståndpunkt baserar sig på en riktig syn på Finlands helhetsintresse med beaktande av både strävan efter ett optimalt förhållande mellan betalningar och förvärv och å andra sidan de makroekonomiska konsekvenserna av återhämtningspaketet i Finland och i Europa.

Utlåtande StoUU 7/2020 rd

UTSKOTTETS UTLÅTANDE

Stora utskottet meddelar

att utskottet omfattar statsrådets ståndpunkt i ärendet.

Helsingfors 16.7.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Satu Hassi gröna
1. vice ordförande Jani Mäkelä saf
medlem Paavo Arhinmäki vänst
medlem Eva Biaudet sv
medlem Ritva Elomaa saf
medlem Sari Essayah kd
medlem Maria Guzenina sd
medlem Jussi Halla-aho saf
medlem Eveliina Heinäluoma sd
medlem Olli Immonen saf
medlem Anne Kalmari cent
medlem Pia Kauma saml
medlem Ville Kaunisto saml
medlem Kimmo Kiljunen sd
medlem Johannes Koskinen sd
medlem Suna Kymäläinen sd
medlem Jouni Ovaska cent
medlem Lulu Ranne saf
medlem Arto Satonen saml
medlem Iris Suomela vihr
medlem Sinuhe Wallinheimo saml
medlem Anne-Mari Virolainen saml
ersättare Inka Hopsu vihr
ersättare Pasi Kivisaari cent
ersättare Arto Pirttilahti cent.

Sekreterare var

utskottsråd Peter Saramo.

Utlåtande StoUU 7/2020 rd
Avvikande mening 1

AVVIKANDE MENING 1

Motivering

Sannfinländarna anser att statsrådets förhandlingsmål bör vara de synpunkter som framförs i den avvikande åsikt 1 som inlämnats i stora utskottets utlåtande (StoUU 6/2020 rd).

Avvikande mening

Vi föreslår

att stora utskottet i sitt utlåtande meddelar att det inte godkänner Europeiska kommissionens förslag till återhämtningsplan och att statsrådet vid godkännandet av de fleråriga budgetramarna bör hålla sig till en nivå som högst motsvarar nivån för den pågående budgetramperioden.

Helsingfors 16.7.2020

Jani Mäkelä saf
Jussi Halla-aho saf
Lulu Ranne saf
Ritva Elomaa saf
Olli Immonen saf

Utlåtande StoUU 7/2020 rd Avvikande mening 2

AVVIKANDE MENING 2

Motivering

Finland kan inte som sådant godkänna Europeiska rådets ordförande Michels förslag till EU:s återhämtningspaket. Finland bör kräva striktare villkorlighet och tydligare kriterier för EU:s återhämtningshelhet. Stimulanspaketet ska vara mindre och mer låneinriktat. Stimulansåtgärderna måste vara kortare än fyra år och också kortare än den föreslagna betalningstiden för kommissionens lån. Dessutom bör Finland prioritera skapandet av en trovärdig återbetalningsplan för lånen.

Coronastimulansen måste koncentreras till de regioner och sektorer som lider mest av coronakrisen. Detta bör också återspeglas i kriterierna för fördelning av återhämtningspengar. Återhämtningsinstrumentet kan inte användas för att reparera tidigare uppkomna strukturella skador, utan de måste begränsas till de sociala och ekonomiska skador som coronakrisen orsakar. För att fonden ska vara effektiv och rättvis måste kriterierna för stödet basera sig på hur allvarlig den ekonomiska krisen till följd av coronaviruset är. I en färsk ekonomisk prognos från EU-kommisionen är Finlands ekonomiska tillväxt nästa år långsammast bland EU-länderna. Enligt prognosen kommer vårt lands ekonomi att minska med 6,3 procent i år och öka med endast 2,8 procent 2021. Samtidigt skulle hela euroområdet ekonomiskt växa med 6,1 procent och till exempel Italiens ekonomi växa med över 6 procent nästa år och Spaniens och Frankrikes ekonomier med över 7 procent. Finland kan inte nöja sig med att endast 30 procent av medlen från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens i fråga om bruttonationalproduktens utveckling för 2020 och 2021 ska fördelas först 2023, utan Finland måste sträva efter att höja procentandelen och tidigare lägga användningen av den på ett sätt som är förmånligt för Finland.

Förslaget ställer inte i tillräcklig utsträckning upp strukturpolitiska och ekonomiskpolitiska villkor för de medlemsstater som får stöd. Finansieringen måste förutsätta att mottagaren moderniserar de ekonomiska strukturerna, gör hållbara investeringar och stärker konkurrenskraften. Mottagaren måste också respektera rättsstatsprincipen. Rättsstatsmekanismen måste vara effektiv och får inte urvattnas ens under täckmantel av coronakrisen. Finland kan inte nöja sig med att återhämtningsinstrumentets villkorlighet i huvudsak förverkligas inom ramen för den europeiska planeringsterminen. Tanken bakom den europeiska planeringsterminen är utmärkt, men genomförandet och dess styrande effekt är svaga. Rekommendationernas avskräckande och tvingande effekt är liten, eftersom de förfaranden som skulle göra det möjligt att införa sanktioner för underlåtenhet att följa rekommendationerna har tillämpats i liten utsträckning eller inte alls. På grund av coronakrisen har dessutom flexibilitetsklausulerna i stabilitets- och tillväxtpakten aktiverats, vilket innebär att det är möjligt att avvika från de regler som ska styra den ekonomiska politiken. Utöver utarbetandet av den nationella återhämtningsplanen måste en förutsättning för att få återhämtningsstöd vara att de reformer som anges i planen genomförs, men också sådana strukturella reformer som inte direkt hänför sig till användningen av återhämtningsstödet. Det väsentliga är att stödet uppmuntrar till och förutsätter att de länder som får stöd genomför omfattande strukturella reformer, även om de inte direkt hänför sig till ändamålet med återhämtningsfinansieringen. Vi föreslår att möjligheten att helt eller delvis omvandla ett stöd i form av lån till ett bidrag un-

Utlåtande StoUU 7/2020 rd

Avvikande mening 2

dersöks, om mottagarstaten genomför de strukturella reformer som utlovats i återhämtningsplanen.

Samlingspartiets riksdagsgrupp anser att ett villkor för att en återhämtningsfond ska kunna skapas är att EU vidtar åtgärder som förbättrar medlemsländernas skuldtålighet. Euron behöver strikta men enklare regler och mer marknadsdisciplin. Bankunionen bör genomföras helt, och vi behöver en kapitalmarknadsunion så fort som möjligt. Återställandet av marknadsdisciplinen förutsätter att medlemsländernas skulder är på en hållbar nivå och att de har prissatts enligt den faktiska risken. Genomförandet av principen om starkt investeransvar förutsätter att en rekonstruktionsmekanism införs. Effekten av en rekonstruktionsmekanism uppstår genom att räntan på statsskulden prissätts rätt, varvid skuldräntorna i svagare ekonomier i euroområdet är högre, vilket leder till att möjligheten och viljan att ta lån minskar. Statsrådet bör koppla rekonstruktionsmekanismen till EU:s budgetuppgörelse.

Samlingspartiets riksdagsgrupp håller med statsrådet om att EU är en viktig värdegemenskap för Finland och att EU också har en bredare betydelse för Finland med tanke på såväl strategiska som utrikes- och säkerhetspolitiska intressen. Ett starkt och handlingskraftigt EU ligger i Finlands intresse. Med hjälp av återhämtningspaketet och återhämtningsverktyget bör man eftersträva en snabb återhämtning inom EU och euroområdet och en hållbar ekonomisk tillväxt, vilket är ytterst viktigt med tanke på det exportdrivna Finlands återhämtning. Samtidigt är det mycket viktigt att varje EU-medlemsstat svarar för sin egen ekonomi och sina egna skulder. Detta har länge varit Finlands principiella linje i EU-politiken, och Finland bör hålla fast vid den också under statsminister Marins period. Finland bör hålla fast vid sina samarbetsrelationer särskilt med de medlemsstater som delar Finlands mål i fråga om euroområdets skuldhållbarhet och varje medlemsstats ansvar för sin egen ekonomi och sina egna skulder. Med hjälp av samarbetsrelationerna är det möjligt att försöka åstadkomma även betydande förändringar i det återhämtningspaket som nu är under förhandling.

Kommissionens förslag till EU:s återhämtningspaket innebär en stor förändring i EU:s verksamhet. Ekonomisten och arbetslivsprofessorn Vesa Vihriälä skrev den 13 juli 2020: Det är problematiskt att de faktiska befogenheterna och ansvarsområdena ändras genom en omtolkning av fördragen, särskilt när det gäller små stater. Stora länder kan alltid utgå ifrån att beslut om frågor som är av betydelse för dem, oberoende av det formella beslutsfattandet, inte fattas i strid med deras egen ståndpunkt. För små länder är detta inte nödvändigtvis fallet. Därför är det viktigt att respektera avtalens anda just för länder som Finland." Därför betonar Samlingspartiets riksdagsgrupp fortsättningsvis att lösningarna på EU-nivå bör uppmuntra medlemsländerna till strukturella reformer och ökad konkurrenskraft. Vi kan inte avtala om ett EU-lån utan att veta hur det ska betalas av. EU:s finansieringslösningar och i synnerhet Finlands andel i dem måste kunna samordnas med de förutsättningar som fastställts av Finlands riksdag och grundlagsutskott. EU:s medlemsstater bör stärka sin egen ekonomi och sin kristalighet så att alla medlemsländer i kris-situationer kan skaffa finansiering på marknaden utan att det i fortsättningen finns behov av sådana arrangemang som återhämtningsinstrumentet.

Avvikande mening

Vi föreslår

Utlåtande StoUU 7/2020 rd
Avvikande mening 2

att stora utskottet konstaterar att Finland inte kan godkänna återhämtningspaketet i den form som nu föreslås och förutsätter att regeringen förhandlar om ändringar i paketet i enlighet med de ovan nämnda målen.

Helsingfors 16.7.2020

Anne-Mari Virolainen saml
Arto Satonen saml
Sinuhe Wallinheimo saml
Pia Kauma saml
Ville Kaunisto saml

Utlåtande StoUU 7/2020 rd Avvikande mening 3

AVVIKANDE MENING 3

Motivering

Vid månadsskiftet maj—juni lade kommissionen fram förslag till en återhämtningsplan för EU i syfte att få fart på ekonomierna efter coronaviruset och stödja återhämtningen i Europa. Kommissionens omfattande återhämtningsplan omfattar två meddelanden och 21 lagstiftningsförslag. De viktigaste av dessa är det reviderade förslaget till budgetram för 2021—2027 och det ändrade förslaget till rådets beslut om egna medel samt förslaget till förordning om inrättande av ett nytt återhämtningsinstrument, ”Next Generation EU”.

Kommissionen föreslår ett nytt EU-finansieringssystem på 750 miljarder euro för att bemöta coronakrisen. Ur den så kallade återhämtningsfonden beviljas understöd och borgen till ett värde av sammanlagt 500 miljarder euro respektive lån till ett värde av sammanlagt 250 miljarder euro. Stödet ska riktas till de länder som drabbats hårdast av coronaviruset. För att finansiera återhämtningspaketet skulle unionen ansöka om lån på marknaden mot EU:s budget, som i sista hand skulle garanteras av medlemsstaterna. Återhämtningsfonden ska kunna utnyttjas och användas av medlemsländerna fram till utgången av 2024.

Om fonden genomförs kommer den att leda till betydande principiella förändringar i unionens verksamhet. Återhämtningsfonden har många problempunkter som anknyter till EU-fördragen och grundlagsutskottets ställningstaganden. I det nya finansieringsarrangemanget ska unionen i stället för medlemsländerna ta lån och i sista hand solidariskt svara för medlemsstaterna. En central princip i EU:s grundfördrag är dock att varje medlemsstat svarar för sin egen ekonomi och för sina skulder. I artikel 125 förbjuds medlemsstaterna och unionen att överta medlemsstaternas skulder och andra ansvarsåtaganden. Den mest problematiska punkten utgörs av artikel 310, enligt vilken unionens budget måste vara i balans och därför inte får finansiera sin verksamhet genom lån. I ljuset av dessa artiklar ser kommissionens förslag ut att vara ytterst problematiskt med avseende på grundfördragen, och även sakkunniga har i sina utlåtanden fäst särskild uppmärksamhet vid dessa punkter. Dessutom förutsätter den valda rättsliga grunden att fördelningskriterierna hänför sig till coronakrisen och inte till annan finanspolitisk återhämtning för de medlemsländer som har ekonomiska svårigheter.

Med tanke på riksdagens budgetsuveränitet är det väsentligt att vårt ansvarsåtagande är noggrant avgränsat och förutsägbart. Återbetalningen av den skuld som kommissionen tagit börjar först 2028, det vill säga efter den nu begynnande budgetramperioden, och pågår fram till 2058. Unionens skuld ska avbetalas genom höjda medlemsavgifter och eventuella nya egna medel åren 2028—2058. I statsrådets förhandlingsmål konstateras att den långvariga begränsningen av medlemsstaternas budgetsuveränitet måste avgränsas så att den blir så liten som möjligt. Med andra ord kan förslaget begränsa Finlands budgetsuveränitet.

Återhämtningsfonden skulle innebära ett stort steg mot en unionsgemensam finanspolitik. Hittills har finanspolitiken legat i medlemsländernas händer. Det huvudsakliga syftet med återhämtningsinstrumentet är att möjliggöra en finanspolitisk återhämtning i länder som på grund av den ekonomiska situationen inte lyckas uppnå detta på egen hand. Till exempel Vesa Vihriälä konsta-

Utlåtande StoUU 7/2020 rd

Avvikande mening 3

terar i sitt expertutlåtande att återhämtningsfonden och andra coronaåtgärder innebär att förtroendet för marknadsdisciplinen försvagas på nytt när det gäller att dämpa medlemsstaternas skuldsättning.

Ur återhämtningsfonden ges direkta understöd och garantier till ett värde av sammanlagt 500 miljarder euro. Vi anser det vara alarmerande att det unionsstöd som ingår i återhämtningsfonden inte är förenat med villkor för budgetbalans eller strukturreformer som stärker den ekonomiska tillväxtbasen. Stödprogrammen innehåller inte heller någon hänvisning till hotet om att den finansiella stabiliteten i euroområdet äventyras. Enligt ett sakkunnigyttrande ger programmet en stark indikation på att det finanspolitiska handlingsutrymmet för en medlemsstat med finansiella svårigheter även i framtiden kommer att utvidgas genom andra staters åtgärder och utan särskilda ekonomis-politiska villkor som förbättrar den framtida skuldhanteringsförmågan.

Det sägs att villkorligheten i återhämtningsfonden kommer att uppfyllas genom den europeiska planeringsterminen. Det bör dock erkännas att rekommendationerna från planeringsterminen inte heller hittills har följts på önskat sätt. Kommissionen har dock i praktiken få möjligheter, om inte medlemsstaten själv anser det nödvändigt att genomföra de föreslagna reformerna.

I sakkunnigyttrandena fästs uppmärksamhet vid att även om återhämtningsfonden och det lån som ska tas upp för att finansiera fonden formellt utgör en undantagsåtgärd av engångsnatur, talar flera faktorer för att den finanspolitiska kapacitet som uppstår på detta sätt blir en bestående och expanderande mekanism. Enligt en sakkunnigbedömning leder öppnandet av möjligheten till upplåning med stor sannolikhet till att man vill öka den upplåning som nu konstaterats vara en engångsföreteelse. Samtidigt blir det i och med att skulden ökar naturligt att öka skatterna på EU-nivå för att betala av skulderna.

Om Finlands bni-andel hålls på samma nivå (1,7 %) under de kommande åren och årtiondena, är Finlands primära kalkylerade ansvar och andel av återhämtningsfonden cirka 13 miljarder euro inklusive räntor och kostnader. Finland skulle betala mer till fonden än man skulle få tillbaka. I statsrådets utredning konstateras det att om en eller flera andra medlemsstater underlåter att fullgöra sina skyldigheter i fråga om bidragen till unionens egna medel, kan Finlands ansvar bli större än bni-andelen. Detta har också finansutskottet fäst uppmärksamhet vid.

I sitt betänkande om planen för de offentliga finanserna har finansutskottet fäst uppmärksamhet vid att beloppen av Finlands statsborgen och statsgarantier har ökat. Borgensförbindelserna inom Finlands offentliga finanser och statsfinanser var de högsta i förhållande till totalproduktionen bland EU-länderna 2018. Rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken har i sin rapport lyft fram den dolda risken för statsfinanserna i en stor borgensstock. Avsaknaden av en helhetsbedömning av det växande ekonomiska ansvaret — både nationellt och på EU-nivå — inverkar på om åtgärderna inom ramen för coronakrisen ens kan anses vara förenliga med grundlagen och inte äventyra statens ekonomi. Grundlagsutskottet har också fäst uppmärksamhet vid att beviljandet av statsborgen för genomförandet av en EU-förordning inte är något som det juridiskt bindande kan föreskrivas om i unionsrätten.

Kristdemokraterna kan inte godta förslaget om utdelning av direkta bidrag och om solidarisk upplåning. När det gäller coronaåtgärder på EU-nivå bör man hålla sig till en omorientering av EU-

Utlåtande StoUU 7/2020 rd
Avvikande mening 3

budgeten, en lindring av reglerna om statligt stöd och en tillfällig flexibilitet i stabilitets- och tillväxtpakten. En lättare penningpolitik från ECB:s sida skulle också hjälpa i en akut situation.

Vi anser att det är av största vikt att unionens långtidsbudget och krisåtgärderna hålls åtskilda och behandlas separat. När det gäller långtidsbudgeten förutsätter vi fortfarande att regeringen i de pågående förhandlingarna säkerställer verksamhetsförutsättningarna och tryggheten av lönsamheten för det finländska jordbruket och landsbygdsnäringarna. Vid förhandlingarna ska man se till att den totala budgetnivån inte ökar, utan sträva efter en bni-nivå på 1 procent och hålla fast vid att Finlands betalningsandel inte ökar. Finland får inte heller godkänna nedskärningar i jordbruksstöden. Tilläggsfinansieringen kan hittas annanstans inom budgetramen bland annat genom att man avstår från att korrigera medlemsavgifterna i vissa medlemsländer. Strukturereformerna i medlemsstaterna kan stödjas mer ändamålsenligt och effektivt genom att stärka den befintliga kohesionsfinansieringens villkorlighet och effektiviteten i användningen av medel samt genom att inrikta kohesionsmedlen på ett sätt som främjar en sund anpassning av de ekonomiska strukturerna. Det klaraste är att stödja bevarandet av de traditionella egna medlen.

Avvikande mening

Jag föreslår

att stora utskottet beaktar vad som anförts ovan som Finlands förhandlingsmål och inte godkänner den planerade återhämtningsfond som föreslås bli inrättad genom solidarisk upplåning och håller den fleråriga budgetramen och krisåtgärderna åtskilda samt iakttar no-bail-out-regeln i EU:s grundfördrag.

Helsingfors 16.7.2020

Sari Essayah kd